УДК 378.147+614.253.4+616.314

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕГРАЦІЇ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ, ЯКІ СПРЯМОВАНІ НА ПІДВИЩЕННЯ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ-СТОМАТОЛОГІВ У ДВНЗ "ІВАНО-ФРАНКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ"

Т. П. Кривенький, Р. М. Назарук, О. І. Тучак, Н. М. Воронич-Семченко

ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет", Навчально-науковий інститут післядипломної освіти ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет"

PECULIARITIES OF INTEGRATION OF EDUCATIONAL PROCESS FOR THE IMPROVEMENT OF PROFESSIONAL PREPARATION OF STUDENTS DENTISTS IN SHEI "IVANO-FRANKIVSK NATIONAL MEDICAL UNIVERSITY"

T. P. Kryvenkyy, R. M. Nazaruk, O. I. Tuchak, N. M. Voronych-Semchenko

SHEI "Ivano-Frankivsk National Medical University", Educational-Scientific Institute of Postgraduate Education of SHEI "Ivano-Frankivsk National Medical University"

Робота присвячена аналізу інтеграції навчального процесу у ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет". На думку авторів, основна мета міждисциплінарної інтеграції у стоматології – не тільки взаємопроникнення змісту різних навчальних дисциплін, але створення єдиного освітнього потенціалу шляхом використання інноваційних технологій, що сприятиме фаховій підготовці лікарів.

The article is dedicated to the analysis of integration of educational process in SHEI „Ivano-Frankivsk National Medical University". According to the opinion of the authors the main aim of interdisciplinary integration in dentistry is not only the interpenetration of the contents of different educational disciplines, but also the creation of unitary educational potential by the usage of innovative technologies that will support the professional preparation of doctors.

Вступ. Інтеграція навчального процесу у вищих медичних навчальних закладах передбачає міждисциплінарну ієрархію, вирішення завдань кожної з дисциплін з орієнтацією на новий освітній пріоритет, а також застосування сучасних технологій навчання з метою покращення фахової підготовки спеціалістів [1]. Такий підхід до навчального процесу сприяє адаптації до міжнародної освітньої системи: значно підвищується рівень підготовки студентів, покращується якість знань, розвивається логічне, аналітичне та системне мислення, що важливо для формування висококваліфікованого лікаря [2]. Проте проблема інтеграції навчального процесу у вищих медичних закладах залишається актуальною і потребує пошуку нових форм реалізації.

Тому метою представленої роботи є узагальнення досвіду інтеграції навчального процесу на кафедрах фізіології та стоматології Навчально-наукового інституту післядипломної освіти (ННІПО) ДВНЗ "Івано-Франківський національний медичний університет" та визначення її впливу на формування майбутніх стоматологів.

Основна частина. Новітні досягнення медичної науки, впровадження у практику сучасних методів діагностики та лікування вимагають від майбутніх лікарів, у тому числі стоматологів, глибоких знань із теоретичних дисциплін. Не менш важливим завданням є зростання якісних показників знань та умінь студентів із клінічних профільних предметів. З цією метою на кафедрах ДВНЗ "Івано-Франківський на-

© Т. П. Кривенький, Р. М. Назарук, О. І. Тучак, Н. М. Воронич-Семченко

ціональний медичний університет" використовуються засоби теленавчання та телемедицини, впроваджуються новітні дистанційні інтернет-технології, інтерактивне навчання, сучасні методи візуалізації. У ННІПО започатковано дистанційне навчання. Вагомим підґрунтям для підвищення фахової підготовки лікарів стає впровадження медичних стандартів на основі даних доказової медицини [3, 4]. На нашу думку, використання інноваційних технологій у стоматології сприятиме підготовці фахівців, які можуть стати конкурентоспроможними не тільки на вітчизняному, але й на світовому ринку праці.

Проте важливою запорукою підготовки висококваліфікованих лікарів залишається інтеграція навчального процесу, що передбачає його побудову за принципом логічних узагальнень послідовності програмних дисциплін. У першу чергу це стосується спадкоємності викладання фундаментальних і клінічних предметів. Така закономірність дозволяє усвідомити функціонування людського організму в нормі та при патології. Зокрема, вивчення курсу фізіології базується на даних біохімії, біофізики, біології та потребує глибоких знань із дисциплін морфологічного циклу (анатомії, ембріології, цитології та гістології). У той же час фізіологія служить основою для вивчення патофізіології, патоморфології, фармакології. Для медицини, у тому числі для стоматології, ці навчальні предмети є теоретичною основою, а тому їх вивчення випереджає викладання конкретних клінічних дисциплін (дитячої, терапевтичної та хірургічної стоматології тощо).

Безперечно, що практична діяльність лікаря повинна опиратись на глибокі структурно-функціональні основи. З цією метою усі теми занять із фізіології для студентів стоматологічного факультету інтерпретуються з позицій функціональної морфології з акцентом на клінічних аспектах. Особлива увага приділяється вивченню фізіологічних особливостей щелепно-лицевої ділянки, орального аналізатора, травленню в ротовій порожнині. На кожному практичному занятті при проведенні контролю вихідного рівня знань студентам пропонують тестові завдання, які дають можливість оцінити не тільки тематичний матеріал, а й рівень базової підготовки з інших взаємопов'язаних дисциплін. Ситуаційні задачі, які систематично пропонуються студентам, мають чітку профільну орієнтацію. Поруч із традиційними підходами до практичних занять, на кафедрі стало традицією проведення міждисциплінарних семінарів, яка є однією із форм проблемного навчання. Головна мета таких семінарів полягає у забезпеченні усвідомлення студентами міжпредметних зв'язків, систематизуванні знань, умінь та навичок. Використання "кейс"-методу дозволяє виробити у студентів здатність застосовувати знання з різних навчальних дисциплін у нестандартних ситуаціях, допомагає логічно мислити при вирішенні проблемних завдань. Така форма навчання, на наш погляд, розвиває клінічне мислення, значною мірою сприяє усвідомленню місця навчальної дисципліни у системі медичних наук, має вплив на формування та фахову підготовку лікаря.

Для вищої медичної освіти актуальною є також інтеграція у навчальний процес комп'ютерно-орієнтованих засобів навчання [5]. З цією метою кафедри фізіології та стоматології ННІПО обладнані сучасними комп'ютерними класами із відповідним програмним забезпеченням та підключені до мережі Інтернет. Це дозволило впроваджувати інноваційні технології навчання. Так, нами широко практикується використання сучасних навчально-наукових програм, перегляд фото-, відеоматеріалів, комп'ютерних віртуальних моделей різноманітних процесів в організмі, електронних атласів з ефектами анімації та звуковим коментарем. Отримана таким чином оптимальна візуалізація навчального матеріалу сприяє кращому його розумінню та засвоєнню. Це, у свою чергу, викликає жвавий інтерес у студентів і є однією з можливостей удосконалення знань у досить цікавій формі.

Для підвищення якості підготовки фахівців на базі стоматологічного факультету університету створено профільний навчально-практичний центр (НПЦ) "Стоматологія", який об'єднує 13 кабінетів різного функціонального призначення. На кафедрі стоматології ННІПО знаходяться кабінети комп'ютерної томографії, функціональної діагностики, клінічний зал дентальної імплантації, лабораторія. Кабінет функціональної діагностики обладнаний апаратурою, що дозволяє діагностувати зміни з боку щелепно-лицевої ділянки та запобігати розвитку патологічних процесів. Зокрема, електронейроміограф "Нейро-ЕМГ-мікро" (ООО "Нейрософт", Росія), автоматизована система аналізу прикусу "T-scan III" ("Tekscan", США), апарат для визначення каріозних порожнин та твердих і м'яких під'ясенних зубних відкладень "Diagnodent" ("Kavo", Німеччина), а також аналізатор лазерної мікроциркуляції крові "Лакк-02" (Росія). У клінічному залі комп'ютерної томографії є панорамний рентгенівський апарат із функціями комп'ютерного томографа "Veraviewepocs" (Morita, Японія), який використовується для рентгенологічної діагностики стану зубо-щелепної системи, щільності кісткової тканини. Клінічний зал дентальної імплантації

містить необхідне спеціальне обладнання для проведення операцій по встановленню імплантів: фізіодиспенсер (WDH, Японія), стоматологічне крісло (AJAX, Китай), сучасний автоклав (TANDA IIC-18L GRANUM, Китай), безтіньовий світильник (СРП 54-4, Україна).

На кафедрах облаштовані кімнати для опанування практичних навичок, створені так звані "Алгоритми виконання практичних навичок (маніпуляцій)", які відтворюють послідовність дій медичного фахівця при виконанні маніпуляції.

Ми активно залучаємо студентів та лікарів-інтернів до наукової роботи у студентських гуртках на кафедрах. Це сприяє пошуку нової фахової інформації в електронній базі даних, дає змогу оволодівати практичними навичками, вчитись самостійно приймати рішення та виконувати дослідження під керівництвом наукового керівника. Одержані результати молоді науковці мають можливість оприлюднювати на вітчизняних та зарубіжних наукових форумах, що сприяє обміну знань та розвитку доказової медицини. Не менш важливе значення, на наш погляд, відіграє участь студентів в олімпіадах із різних дисциплін.

У той же час потенціал формування навичок організації навчально-практичної діяльності ще не повністю вичерпаний, що потребує удосконалення такої інтеграції та пошуку нових її форм. Одночасно на кафедрах збережені традиційні форми проведення лекцій, практичних занять і самостійної позааудиторної роботи студентів та лікарів-інтернів.

Висновки. Таким чином, при підготовці лікарів, у тому числі стоматологів, важливу роль відіграють сучасні методи візуалізації, використання відео- та аудіо- навчально-методичного забезпечення, формування потужної матеріально-технічної бази, вивчення досвіду зарубіжних колег та впровадження нових ефективних методів навчання. При цьому не слід відмовлятися від традиційних форм проведення лекцій, практичних занять, самостійної позааудиторної роботи. Доцільним є створення профільних навчально-практичних центрів, впровадження в навчальний процес питань доказової медицини, використання нанотехнологій. Все це сприятиме покращенню якості підготовки фахівців, що відповідає вимогам європейського освітнього простору і є сьогодні пріоритетним напрямком розвитку медичної освіти в Україні.

Література

1. Багрій М. М. Інтеграція навчального процесу у вищих медичних закладах / М. М. Багрій, Н. М. Воронич-Семченко, О. Г. Попадинець // Вісник проблем біології і медицини. – 2010. – Вип. 3. – С. 209–211.

2. Хвисюк О. М. Інтеграція в Європейський освітній простір як шлях покращення післядипломної підготовки лікарів / О. М. Хвисюк, В. Г. Марченко, І. А. Жадан // Медична освіта. – 2010. – № 3. – С. 77–79.

3. Котельников Г. П. Система внедрения и реализация принципов доказательной медицины – необходимый и обязательный компонент повышения качества образования в условиях модернизации здравоохранения / Г. П. Котельников, А. С. Шпигель // Медицинское образование и профессиональное развитие. – 2012. – № 1 (7). – С. 43–50.

4. Чекман І. С. Доказова медицина як методологічна основа формування нового світогляду майбутнього лікаря в системі кредитно-модульної освіти / І. С. Чекман, О. В. Шумейко, Н. В. Савченко // Медична освіта. – 2010. – № 3. – С. 84–87.

5. Пидкасист П. И. Компьютерные технологии в системе дистанционного обучения / П. И. Пидкасист, О. Б. Тыщенко // Педагогика. – 2000. – № 5. – С. 7–12.

Отримано 23.12.13